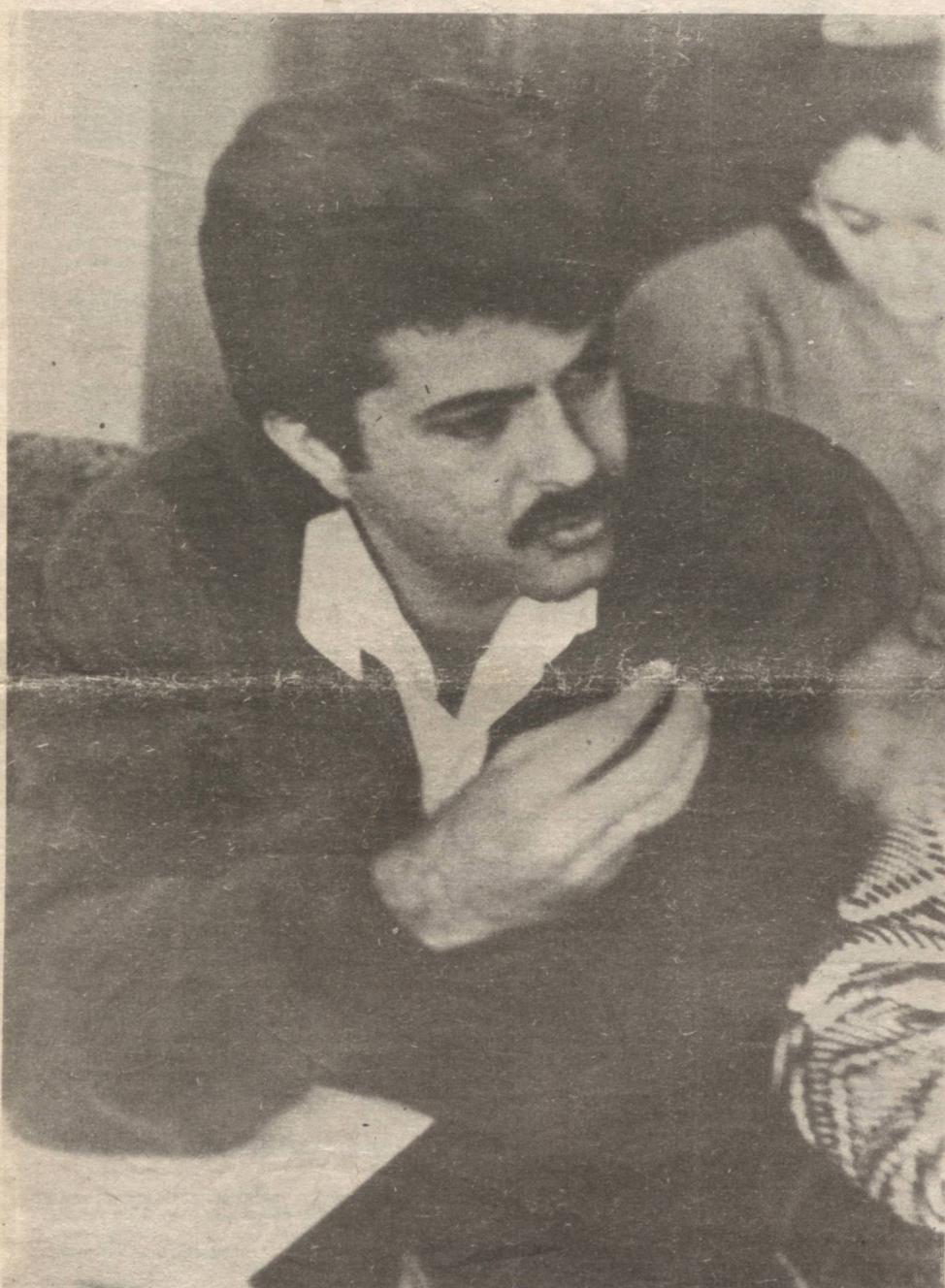

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМГАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

БАҲОСИ З СҮМ

Суратчи: Даврон АҲМАД

ҲИНД КИНО ЮЛДУЗИ АНИЛ КАПУР

КҮНГИЛДА АЖИБ ФУРУР БОР

Хозирги ёш ҳинд киноюлдузларидан Анил Капур XI Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари киноанжуманининг очилишида қатнашиб, эртаси куннек Ҳиндистонга қайтиб кетди. Унинг кетиши ҳақида ҳамманинг оғизда бигта гап: «Юлдуз юлдуз-да, бошқалардан доимо ажralib турши керак».

Лекин бу қисқа вақт ичидаги журналистларнинг кўлпинага саволларига жавоб бериш билан бирга «Ўзбекистон» мәжмонхонасининг ҳовлисигда қизлар куршовида қолиб, дастхат, ҳатто уларнинг айримларига ўпич (мажбурий) бешиша ҳам улгурди. Дарвоҳе, Анил Капур Раж Капурнинг ўғли ёки набираси эмас.

Умуман олганда, анжуман яхши ўтялти. «Албатта, айрим ташкилий қамчиликлар бўлиши табиий,— дейди иктидорли режиссёр Самад Эргашев.— Лекин бу ўйлосини ўзимиз ўтказаётганимиз боис, кўнгилларда ажис бир гурӯр бор».

Аввало киноанжуманинг ўтказилишини кинемтографчилар таклиф қилишган. Лекин ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Ҳолвани эса сотиг олиш керак. Бу масъулиятни маданият ва умуминсоний қадриялар Халқ Академияси ёз зими масса олди. Ушбу ҳомий ташкилот ходимининг биринчи матбуот конференциясида айтишича, Академия тадбир учун 40 млн. рубл ва 150 минг доллар маблағ ажратган.

УШБУ СОНДА:

Жуманазар БЕКНАЗАР:
«ҲУЙДО-ҲУЙДО» нинг
сирлари
3-бет

Абдувоҳид ҲАЙИТ:
Биз дунёга нима
учун келганмиз?
4-бет

Ўрол ЎЗБЕК:
Кўзингизни очманг...
7-бет

Ўзбекистон ҳалқи ўз мустақиллигининг бир йиллигини ниҳоят қувноқлик билан байрам қилиди.

Шу куни — 1992 йил 1 сенябррида Бухоро вилоятидаги шаҳар, туман түргуқхоналарида 135 чақишлоқ дунёга келди. Бу шодиёна кун нафақат оиласларни, балки вилоят ҳоқимияти, жамоат ташкилотларини ҳам хушнуд этди.

Жамоатчилик вакиллари: ҳоқимият раҳбарлари, вилоят Хотин-қизлар комитети, Болалар жамғармаси бўлими, касаба ташкилот вакиллари түргуқхоналарда бўлиб оналар ва болаларни табриклидилар, уларга эсадалик совғалари тақдим этилар, омонат дафтерчалари очиб 1000, 2000 сўмдан пул ўтказиб оиласларга топширдилар.

КЕЙИНГИ

СОНЛАРДА:

Рўзимбои ҲАСАН:

**ТОБУТ ОРТИДАГИ
ОДАМЛАР**

Али ШЕР:

ОРАМИЗДА

**«АДАШИБ»
КИРГАНЛАР ҲАМ
БОР**

Фарҳод АРЗИ:

**ОДАМ НЕГА ЖИННИ
БУЛАДИ?**

(60)42 «Оила ва жамият»

МЕЗБОНЛАР ХИЗМАТДА

Ҳамма мұхбирлар киноанжуманга келганд хорижлик режиссёр ҳамда актерлардан мусоада олиш билан овора. Лекин бу табиғига оғи олти, құлы бұлғыл мезбонлаш вазифасини ұтаётгандар борки, булар ҳам үз хизметлари билан ўзбеккінг мәхмөндүстлегини күрсатып турибди. Улардан бири сиз суратда күриш түрган хүштүй үйгит, ёш артис Бекхөд Мұхаммадкаримов. «Кино үйі»да конкурsga қойылған фильмларни жюри ви томошабындарга тапшитирады, зиямасидаги мәхмөнларни олиб торади.

Бекхөддинг үзи яқында Мұзроб Бой-мұхаммедовнинг «Нажотсиз қотиллік» бадий фильмнеги бош ролда суратта тушид. Ұшбу фильм ҳам киноанжумандагы кино бозорига қойылған.

Суратчи: Даврон АҲМАД

Агар мен...

ЭРКАК БҮЛГАНИМДА...

Түрмуш ўртоғимнинг заң-халоват, ором бағиша шаша-харакат қиласылар. Мен эр-холда түрмуш қыйинчилик-ка как бўлганимда. Аёл деган ларини үз елкандар кўтартган мунис, мўтабар зотни кадр-бўлардим. Эр-хотин қўш лашга ўрганардим. Чунки хўқиз дейишади ҳалқимизда, аёллар табиатдаги қўёшлини акс эттирган ойга ўхшашади. Иккиси ҳўқиз ёнма-ён қанчалар меҳр, куч, маҳорат турбиф араванин торттиш ўрнига бўри иккинчисининг ўстига ойниб олади ва бечора ҳўқиз ҳам аравани, ҳам үз жуфтини узоқ йиллар давомида торттиб юради. Охири елкасладиги оғир юнин ташлаб юборади ва ўз аравасини торттиб мажбур бўлади, оилан ташлаб кетишига мажбур бўлади. Йўлимда учраган ҳар бир чиройли, келишган аёл билан эмас, маънавий бойлиги мен билан тенг, ёки мендан юкори бўлган аёл билан яқинлашишига ҳаракат қиласадим. Чунки ҳамма чиройли нарсалар ҳали маънавий, ёки хисбезор бўлган аёллар фарзандларни олиб, оилан ташлаб кетишига мажбур бўлади. Бу жуда қайгули ҳолат, мен бу ҳолатни табийи деб лекин мушфик, заифа аёллар биламан. Чунки табиатда мажбуран ўзларда эркак-бир хўрёс кирк товуққа бошларга хос куч ва шиддат тўп-қилиб қўйилган. Бу табиии ҳолат зарурят сеза бошлайди.

Хозирги ҳаётим, қобилиятим билан олдимда чексиз имкониятлар бўлишини ҳис этаман. Чунки ўзбек аёллари зерикарли бўларди. Токи кўзим уйқуға кетгунча.

Аёллар ҳар доим меҳрга, мақтова чанқоқ зотлардир. Эртаю-кеч тинмасдан, куч кувватини, саломатлигини доирада яшашга мажбурлар; сарфлаб эркакларга хузур-шунга ўрганиб ҳам қолдилар.

Мен мулойим латифлик, нағис туйғуларни сезиб турган қадди-қомати келишган қизлардан завъ олган бўлардим. Деярли бир хил фасондаги кийим кийган, эгниларидан тер, бошларидан катиқ ҳиди келиб турган аёллардан нарироқ юрган бўлардим. Чунки улар шахсоний ҳис-тўйгуларга ҳам мудом бефарқ, деб ўйлайман.

Мен ўзимга нисбатан жинси мутаносиб бўлган, очик кўнгил, хушчакъақ аёллар билан кўпроқ бирга бўлишини хоҳлардим, аёл киши мен билан бирга бўлган пайтда кўпроқ мени мақтаб турса дейман.

Агар эркак бўлсан муносиб аёлдан ажойиб бир фарзанд қўришига ҳаракат қиласадим. Чунки киши бир-бируни ёктирган пайтда чиройли фарзанд бунёдга келади. Аёлсиз ўтган кечаларим зерикарли бўларди. Токи кўзим уйқуға кетгунча.

Малика АЗИМОВА

Етти кун

ХОРИЖДАГИ МУХБИРЛАРИМИЗ

Газетимизнинг иккى ходими — Паҳлавон Содиқ ҳамда Рустам Мардонлар хорижка жұнаб кетишиди. Улар Туркияның энг нуғузли дорилғунларыда халқаро жүрнолистлик сирларини ўрганишади. Ҳамкасларимиз айни пайтда «Оила ва жамият»нинг хориждаги мұхбири вазифасини ұташа киришдилар. Энди сиз Туркия ҳәттига дөнр қызықарлы материаллар ва репортажлар билан мунтазам танишиб борасиз.

Уларга омад тилаймиз. Сафарлары бехатар, йўллари оқ бўлсин. Қалбларини Ватан соғинчи ҳеч қаочон тарқ этмасин!

«КЕТМА»

Тошкентда бир ҳафтадан бўйен давом этиётган XI Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари киноанжуманинг бугун Халқлар дўстлиги саройида ниҳоясига етади. Шунингдек, бу кечада Ўзбекистоннинг ўндан ортиқ фильмларидан танланган «Кетма» бадий фильм ҳам тўрт сорвирдан бирини олса ажаб эмас. Ұшбу асар муаллифлари — Жасур ва Мастура Исоқовлар, режиссёр — Рустам Садулаевлар.

Дарвоно, «Кетма» бадий фильмни истеъододли актер Рустам Садулаевнинг биринчи режиссёrlи иши.

ПИСАРНИНГ ҲОРДИҒИ

Навоийлик этикдўз Писар меҳнат таътилини Исройлда, қизиқ уйнда ўтказиб... ҳа, ишонаверинг, қайтиди. Жаноб Писар буни Ўзбекистоннинг мустақиллікка эришуви боис пайдо бўлган имконият, деб ҳисобламоқда. Ҳозир у яна-да катта гайрат билан навоийликларнинг этигини ямашга тушган

ЭЛНИНГ РАҲМАТИНИ ОЛИШДИ

Денов шаҳрининг Октябр кўчаси энди Қўзи Каримов номи билан аталағидан бўлди. Муҳими, мархумнинг қариндош-уруглари ўз ҳисобларидан кўчани бошдан-оёқ таъмирлаб чиқишиди. Сўнг элга ош беришиди.

БАЛЛИ, ЙИГИТЛАР!

Жумхуриятимиз ўрта максус билим юртларидан саралаб олинганд 93 нафар талаба Туркияга таҳсил олиш учун жўнатилганди. Ўзбекистон республикаси Баш вазирининг мувонни Муҳаммадикон Қорабеевнинг эътироф этишича, ана шу талабаларнинг 93 нафари иккى ойлик ўқув таъёргарлигидан сўнг ўтказилган имтиҳонин Туркия дорилғунун талабаси даражасида топширишган.

«ДОЛЛАР ЕДИ МАЙДА-МАЙДАЛАБ...»

Тошкент Даълат дорилғунунда амриқолик бизнесмен Роберт Шнейдер билан учрашув бўлбид ўтди. Қизиқарлы савол-жавобдан сўнг мэхмон чўнгатидан бир даста долларларни қарбасида тасаввур этиш қийин эмас.

НАСИБА АБДУЛЛАЕВАНИНГ ЯНГИ ҚЎШИҚЛАРИ

Уларни XI-киноанжуман қатнашчилари Самарқандга бориши ганда эшитишди. Ҳонанданинг туркача қўшиқларига туркияниклар, афғончасига Афғонистон ва Покистон мәхмөнлари, ҳиндча иккى қўшиққа эса Капур бошилигидаги ҳиндлар, ўзбекчасига эса ўзбеклар, қирғизлар, қозоқлар ва франциялик бир хоним роса рақсга тушди.

ОТАСИ БОШЛАГАНДИ... ЎГЛИ ТУГАТДИ

Рандеҳур Капур (Раж Капурнинг ўғли) киноанжуманга «Хенна» филми билан келди. Матбуот конференциясида берган таърифа, бу фильмни отаси бошлаб, тугатишиш улгурмаган экан. Марҳум машҳур санъаткор ўнда ўзининг армони, Ҳиндистон билан Покистон ўтасидаги низофажасини кўрса-тиши ният қилган.

Раж Капур если Покистонда түғилган. Ҳенна ролини покистонлик ёш, гўзал актриса Зебо Баҳтнёр ижро этиши ҳам бекиз эмас.

«ХУЙДО-ХУЙДО»НИНГ СИРЛАРИ

Дарҳақиқат, нега ўғилларинизни йигит бўйсин дэя ҳатна қиласиз? Минг йиллар аввалдан давом этиб келётган бу урф рус совет мафкурачилари томонидан не сабабдан «хатна — биръят» деб атади? Қатагондан ҳам кўркмай гоҳ яширин, гоҳ ярим яширин равишда бу урфга риоя қилинининг боиси не?

Юқоридаги саволларга жавоб бермоқ учун табобат кўлимига тутқазган сирлар калитини ишлатсан айни муддада бўлади.

Табият ўзи яратган Олий мавжудот — Инсоннинг ҳимояси тўғрисида буюк ғамхўрлик қилган. Шу туфайли ҳам насл қодирини ғозаларини мувоғиқ кўргон ичига беркитган. Қизларда бу аъзолар (тухумдонлар, бачадон) қорин бўшлинида, ўғил болаларда эса (урӯждонлар) ёрғоқ ичиде жойлашган. Эрлик жинсий аъзоси закар (чўчик, чук, олат) ҳам тери билан ҳимояланган. Закар бошини ўраб турувчи мана шу терининг бир қисми эса кертали — ёки кулфоа деб атади. Кертали ўртасида найсизон йўл бўйиб, у ердан сийдик отилиб чиқади. Бу айтилган меъбер расолиги бўлиб, мана шу меъбердан четланишлар ҳам учрайди. Хўш, бу четга чиқашларнинг аҳамияти нима?

Баъзи болаларда кертали найсизининг учи шунчалик тор бўладики, сийдик чиқариш найн (уретрадан куч билан отилиб чиқаётган сийдик ўз вақтида чиқиб кета олмайди. Закар боши ва кертали ички вараги ўртасидаги бўшлиқ — тиркишда пешоб тўпланик қолаверади. Бу фимоз дейилади. Фимозда чақалон сийиш пайтида оёкларни тиричилатиб чириллаб йиғлади. Еши каттароқ болалар эса қаттиқ безовтавланадилар. Бу ҳолда торайган кертали учун оҳисталик билан кенгайтирилади (буни шифокор бажариши шарт ва закар боши кертали тешигидан эркин чиқунича давом эттириш зарур). Шу тадбирдан сўнг ҳам фимоз кейинчалик қайталанса, яхшиси ҳатна қилган мәскүл.

Фимознинг сурункали мавжудлиги бошقا қасалликларнинг ривожланисига сабаби бўлади. Кертали ички вараги билан закар боши ўртасидаги тиркишда пешоб димланишидан у жойда ҳар хил тузларнинг чўхиши рўй беради. Бу эса патоген, яъни қасаллик чакираву микробларнинг тўпланиб, кўлайшига йўл очади. Закар боши яллиганини, баланит келиб чиқади. Бу қасаллика гўдак сийиш олдидан ва сийиб бўлгач ҳам қаттиқ чинкириб, оёкларни тиричилатиб йиғлади. Уни на онасининг кўкран бериши, на алласи овнитира олади. Сал эса кириб қолган болалар эса сийгиси келаётганинги айтишиб, йиғлаверадилар. Сийиш пайтида эса ўнг ёки чап оёғини кўтаришиб, закар бошини ушлаганларича бакириб йиғ-

лайдилар, бардошилари эса ғингшигани-ғингшиган. Бу пайтда керталини орқага тортиб, учига қаралса, у ердан озми-кўпми йиринг анжалалётганинги кўрасиз. Закар боши қизарип шишиди, пешоб қизарған жойга тегиб, жуда қаттиқ аниширади. Болалар, ҳатто чақалоқлар (улар ҳам жаҳожи инсонларда ахир!) ҳам сийишдаги ачишишдан бозиллаб қодадилар. Шунинг учун кўпинча сийдик дамини куч ва иродадан тутуб турдилар. Натижада сийдик тутилиши рўй беради ва бунда қовуқ қорининг пастки қисмидан бўртиб чиқиб қолади. Шундай ҳолларда қовуғига тош келиб, уретранинг ички тешигига тикилиб қолган бўлиши мумкин, деган гумон билан операция қилинган пайтлар кўн учрайди. Бундан қутилишининг бирдан-бир йўли аввал яллиганини жараёнини даволаб, кейин керталини кесиб олиб ташлаш. Ўзга иложи йўқ. Аксар ҳолларда закар бошидаги яллиганини жараённи керталини керталини ҳам ўтади, яъни **баланопостит** ривожланади. Бунда кертали учи қизарип, шишиди. Диккат билан қаралса, у ерда майдада майдада ёриқлаб пайдо бўлиб, йиринглашганини кўриши мумкин. Керталини тегизилса, бола чинкириб йиғлади, тана ҳарорати ҳам кўтарилиб, ахволи анча оғирлашади. Бундай пайтда унга шифононага жойлаштириб, муолажанинг мурракаброн усулларини кўлашга тўғри келади. Бола соғайганидан кейин эса ҳатна қилиш энг тўғри тадбир хисобланади.

Аксари ҳолларда кертали учидан закар боши ташкирига чиқиб, яна ўз жойига қайтиб кирилмайди. Оқибатда вена қони ва лимфа суюклигининг қайтар ҳаракати сенинлашади, димланади. Бун-

дан эса закар боши таранглашади. Кон айланиш жарабаи баттар бузилади — **парафимоз** қасаллиги рўй беради. Агар вақтида ёрдам берилмаса, закар бошида чириш жараёни ривожланади. Фимоз оқибатида микробларнинг ўта фаоллашганидан ривожланган инфекция сийдик чиқариши найсизин ташкини юқорига кўтарилиб уретрани (уретрит), қовуқни (цистит) ва, ниҳоят, бўйракни (пневлонефрит) яллиглантаришиша бунинг оқибатида оғир! Акоратлар юзага келиши мумкин.

Юқорида ёзилган қасаллик ва акоратларга дучор бўлган бола тақдирни бундан 500—600 йил, боринги, 60 йил илгарни қандай бўлиши мумкин эди? XX асрнинг мўъжизаси — антибиотиклар ва сульфаниамидлар кашф этилмаган даврғача ушбу сабаб ўтилган қасалликлардан ўлим жуда ҳам тез-тез содир бўйиб турган табобат тарихидан яхши маълум. Бунинг исботи сифатида қуйидаги ҳодиса айниқса ибратли. 1920 йилларнинг ўрталарида машҳур олим В. Кованов энг иқтидорли ёрдамчиси билан мурдани ёриб кўраётгандан ёрдамчининг баромоги андан тилинади. Орадан сал вақт ўтгач, шу жойнинг териси қизаради. Сепсис (йиринглаш, микробларнинг конга ўтиши) бошланмаса гўрга эди, дейшиб, даволашга киришадилар. Ўша пайтлари сепсисни даволашнинг энг кучли йўли спирт ичириш бўлған, холос. Бирок бу тадбирнинг бекаму кўст амалга оширилганга қарамасдан катта олим бўлишига лаётади бор инсон ҳаётдан кўз юмган.

Шунингдек, фимоз, парофимоз, уретрит, цистит, пневлонефрит, баланит, баланопостит ривожланади.

постит қасалликлари болалар ва кеталарнинг ҳар қандай ёшида ҳам ривожланниши мумкин. Бу қасалликларнинг оддини олиш учун эса ҳатна қилиш айни мудда бўлади. Боболаримиз табобатнинг «Касаллики даволашдан кўра олдини олиш осонроқ» деган олтин қоидасини биздан кўра яхшироқ билан глангига икор бўлмасдан ўзга иложимиз йўқ, тасанмо! Мана шу oddий усул билан қинчадан-қанчана инсон ҳаётни сакланниб қолгланлиги ойдек равшан. Биз эса кўп йиллар давомида «Эй авом ҳалк! Сенга зарурмиди, ҳам тўй бериб, ҳам болангни қинайб! Хурофотдан кутула олмадинг, кутулоамдинг...» деб юраверибиз.

Юқорида закар боши ва кертали орасида тор тиркиш борлиги айтилди. Мана шу тор тиркишда ёғ безларидан ишлаб чиқилган махсулот — смегма тўпланиди. Смегманинг тириши атрофи терисига таъсиридан закар боши ва кертали ички варайди дистрофик (метёргдаги тузилишнинг бузилиши) ўзгаришлар бўйиб, ёғланни ёки ёғга айланиш жараёни рўй беради. Бу эса келажакда жинисий майлини сустилганини кеттириб чиқаради ёки жимоънинг бузилиши рўй беради. Ҳатна қилинганинг тириши амал килиб бажарилмоғи шарт. Ана шунда ҳатнадан кейин қон кетиш, жароҳатнинг яллигланиши, йиринглашви каби акоратлар бўймайди.

Хулоса қилсан, табобат нуқтаи назаридан ҳатна қилиш — кўпгина хавфли қасалликларнинг оддини олиш учун мўлжалланган жарроҳлик усул. Бу минг йиллар давомида синовдан ўтиб ўзини оқлаган тадбир. Биз эса исбот қилингани нарсани яна исбот қилиш учун неча чигириклилар орасидан ўтишга мажбул бўлибиз...

Жуманазар БЕКНАЗАР.

Кўпинча қичиши азобидан қутилиш учун бола закарни ушлаб, қашиб сийалайди. Бу ҳолнинг сурункали давом этишидан онанизм ёки мастурбация (кўл билан закарни ишқалаб лаззат олиш) каби иллат ривожланади. Бу эса боланинг жаҳдор, одамови бўлиб, ўқиш ва үқиш қобилиятининг пасайшига, ва ниҳоят, руҳий мувозанатнинг бузилишига сабаб бўлади. Онанизмга ўрганиб қолган болани бу заарли иллатдан халос этиш жуда ҳам қийин кечади. Онанизм тифайли оила кура олмаганлар ёки оиласидан ажралгандарнинг дил изтиробларини эштиш қанчалик оғир! Катта ёшда гиларда смегмолит пайдо бўлса, улар кўпинча жимоънинг қийнлашганидән шикоят қиласидар.

Закар боши ва кертали орасида тирики ҳар хил бўлмагур нарсаларнинг тўпланиши учун қулай кўргон. Мана шу кўргонда куч тўплаган баттол бастилар ойлар ўтиши билан жуда ҳам хавфли — эритроплазия ва қандилома қасалликларни келтириб чиқарди. Бутун дунё олимларнинг таъкидлашига, бу қасалликлардан рак пайдо бўлади. Ракнинг қандай қасаллик эканини ҳамма билади. Демак, яна бир жиҳат-ҳатна қилиш билан закар раки пайдо бўлишининг, яъни барвақт ўлимнинг оли олиниади.

Яна бир гап. Хўш, шундай экан, кертали чақалоқлик даврида олиб ташланса бўлмайдими? Юзаки мушоҳада қилинса, бу саволда ҳақиқат борга ўхшайди. Боланинг чақалоқлик даврида таъкидлашига, бу қасалликлардан рак пайдо бўлади. Ракнинг қандай қасаллик эканини ҳамма билади. Демак, яна бир жиҳат-ҳатна қилиш билан закар раки пайдо бўлишининг, яъни барвақт ўлимнинг оли олиниади.

Яна бир гап. Хўш, шундай экан, кертали чақалоқлик даврида олиб ташланса бўлмайдими? Юзаки мушоҳада қилинса, бу саволда ҳақиқат борга ўхшайди. Боланинг чақалоқлик даврида таъкидлашига, бу қасалликлардан рак пайдо бўлади. Ракнинг қандай қасаллик эканини ҳамма билади. Демак, яна бир жиҳат-ҳатна қилиш билан закар раки пайдо бўлишининг, яъни барвақт ўлимнинг оли олиниади.

Яна бир гап. Хўш, шундай экан, кертали чақалоқлик даврида олиб ташланса бўлмайдими? Юзаки мушоҳада қилинса, бу саволда ҳақиқат борга ўхшайди. Боланинг чақалоқлик даврида таъкидлашига, бу қасалликлардан рак пайдо бўлади. Ракнинг қандай қасаллик эканини ҳамма билади. Демак, яна бир жиҳат-ҳатна қилиш билан закар раки пайдо бўлишининг, яъни барвақт ўлимнинг оли олиниади.

(60)42 «Оила ва жамият»

— Вильям Анатольевич, биз бутун ер юзида туб ўзгаришлар, турли исполтлар, инқиризлар юз берадиган илмий килиб айтганда, ўзига хос катаклизм замонида яшапмиз. Инсоният янги босқич бўсағасида.

Астрологлар буни коннотда ҳут даври туғаб, дала даври бошлангаётганига боғлашаётли. Шуни тушунтириб берсангиз.

— Дарҳақиқат, ҳозирда инсоният ниҳоятда мурракаб, қийин ва масъулиятли бир паллада яшапти. Ҳар бир одам «имтиҳон» олдида турди. Туғаётган ҳут даврини маъният монополизми дейши мумкин. Чунки унда ҳар бир дин, ҳар бир аллома ҳақиқатни монополия қилишга ҳаракат қилди. Ундан фарқи ӯлароқ, якнилашиб келётган давл даврига хос бўлган эносий хусусият фикрлар хилма-хиллиги, яъни плорализмидер. Эътибор берёрга, «плорализм» иборасининг ўзи ҳам луғатимизда яқиндагина пайдо будли.

Тахминан 2003 йилда ҳут даври туғаб, дала даври бошланади. Қадимда мунахажинлар шу каби ўтиш даврларида ерда ҳам ҳар хил: маъниб, ижтимоий, хусусан, табиатда ҳам, туб ўзгаришлар юз беришни қайд этиб кетганлар. Бундан икк минг йил бурун ҳут даври Исо алайхисаломининг туғилиши билан бошланиши бунга ёрқин мисол бўла олади. Навбатдаги ўтиш даври эса ҳозирданоқ сезила бошлади.

Агар давлнинг сифатларини иккى сўзга жамласак, туб ўндан бўлади: тартибсизлик ва плорализм. Улардан қай бирини танлаш банинг ўзига ҳавола: ё бин давлнинг салбий сифатларини қабул қилиб тартибсизликлар гирдобига гарк бўламиш ёки руҳий покланиш ўйлани танлаб янги, мисли кўрилмаган камолот босқичига кўтарилимиш. Бугунги кунда бутун ер юзида кузатилётган мурракаб, оғир, айни пайдай ҳаффи жараёнлар ҳозирданоқ шу пайтгача пойдор бўлиб келган кўплаб чегараларни барбод этиб бўлади.

— Гарб цивилизацияси қандай қарайсиз? Бугунги фожиалар унинг инқиризидан ҳам дарак бермайдими?

— Афуски, бизга гарбдан яхши нарсалар кириб келмагти. Бу менга Американинг кашф этилиши даврини эслатади: ўшандан испан конкистадорлари ҳиндупарга бир парча кўзгу ва шунга ўхшаш оддий нарсаларни олтин ёмбиларага алмаштириб олишган. Ҳозир ҳам одамлар жимхимадор соҳта қадриятларни тараққиёт намунаси сифатида қабул қилишмоқда. Умуман гарб цивилизацияси ҳар доим моддий қадриятларга, техника тараққиётни ўтуқларига ургу бериб ривожланниб келган. Намуна учун унинг яхши томонларини олиш ўрнига қўпинча акси бўлаяпти. Булар инсоннинг хиссий оламига ҳалолати таъсир кўрсатади, инсоний қадр-қимматини пасайтиради, айниқса, ёшларни маънан ҳароб этади. Бошқа бир жиҳатдан шарқ азалидаг инсоннинг руҳий олами, маънавияти улуғланган заминиди. Ахир инсониятга маънуб барча пайғамбарлар тасодифан айлан шарқда туғилиб қолишимаган. Мен шарқни илоҳийлаштириш фикридан мутлақо йирокман. Шуни ёдда тутиш қераки, давл даври яқинлашви билан дунё тобора очиқ ва эркин бўлиб бораётган бир пайдада инсоният ўз тарихи давомида (шарқдами, гарбдами, қаерда бўлишидан қатъий назар) тўплаган яхши сифатларини ривожлантириши ва айни пайдай салбии омиллардан ҳолос бўлиши, покланиш ўйлани танлаши қерак. Биз ўта масъулиятли бўлган танлов замонида яшапмиз. Чунки келгуси авлодларнинг тақдири бугун инсоният қайси ўйлани танлашига бўлган.

— Вильям Анатольевич, айтинг-чи, сиз нима сабабдан айнан Авесто астрологиаси билан шуғулланасиз. Унинг бошқа астрология мактабларидан фарқи нимади?

— Шарқ фалсафаси, жумладан Авестода илгарга суригланған гоялар Авесто астрологиасининг назарий асоси бўлиб хизмат қилади. Грекча «астро» («юлдуз») сизи ҳам аслида Авесто пайғамбарининг лақаби —

БИЗ ДУНЁГА НИМА УЧУН КЕЛГАНМИЗ?

В. А. Ҳисамутдинов Тошкентдаги «Шарқ-астро» Авесто астрологияси Республика Академиясининг ректори. Сұхбат сизу бизга анча нотаниш бўлган мавзууда.

«Зардуштий»дан келиб чиқкан. Менинг назаримда у биринчи навбатда маънивият, руҳият астрологияси. Авесто астрологияси тарафдорлари фикрига кўра астрологиянинг вазифаси — инсоннинг ботиний-руҳий олами мини, бутун руҳий кувватини кўрсатиб бериш ва уни ташки оламда қайси жабхада сарф этиш кераклигини, бу борбада унинг камчилликларини ва уларни қандай, нима орқали бартараф этиш мумкинлигини тушунтириб берадиган.

Масалан, гарб астрологияси асосан инсон атрофидаги ҳодисалар билан қизиқади. Яъни инсоннинг ични олами эмас, унга боғлиқ ташки мухит биринчи ўринда турди. Унда қандай қилиб кўнглисизликларни четлаб ўтиш, қандай моддий таъминланган, баҳтил турмуш кечириш ўйларни кўрсатиб берадиган. Агардан, гарб астрологияси асосан инсон атрофидаги ҳодисалар билан қизиқади. Яъни инсоннинг ични олами эмас, унга боғлиқ ташки мухит биринчи ўринда турди. Унда қандай қилиб кўнглисизликларни четлаб ўтиш, қандай моддий таъминланган, баҳтил турмуш кечириш ўйларни кўрсатиб берадиган. Аммо индивидуга хос бўлган асосий хусусиятлар ботиний қисмидадур. Буни эса фақат ҳар бир кишининг шахсий космограммасини кузатиш орқали айтиб берим мумкин. Масалан, бирор одам ақрабда туғилиши, аммо унинг феъл-автори бошқа бир белгига тўғри келиши мумкин. Инсон ҳақида қачонки унинг туғилган жойи, туғилган вақти, ҳатто дакиқасига аниқ бўлсанги тўғри маълумот берни мумкин...

— Кўпинча астрологлар башоратчилик билан шуғулланади. Айтингчи, астрология ўлимни олдиндан айтиб беради оладими!

— Модомики, умр инсонга ўлчаб берилган экан, ўлимни башорат қилиш Космик Конунглиятларни бузишидир. У қийинчиликларни четлаб ўтиш учун ўйлазмайди. Қийинчилик инсонга уни синаш, чининтириш учун берилади. У нари борса огохлантириши мумкин, аммо ўеч қачон уларни четлаб ўтишина маслаҳат бермайди. Чунки инсон қийинчиликларга бир марта, иккимартча берпи мумкин, учинчисида мукаррар қаттиқ зарбага учрайди. Авесточилар инсон қандай ҳолатади, қачон ва қаерда ўзининг максимал кувватини ишлатса олса, ўша жойда, ўша кїфада, ўша вақтда туғилади, деб ҳисоблади. Аксарият кишилар дунёга нима мақсадда юборилганликларни билмасдан қоронгулидек адашиб ўз ҳаёт ўйларини барпо қилишга уринишади. Улар ўз ўйларини тошипа олса, яхши. Топшига олмаса-чи? Шунда киши бошига хилма-хил күлфатлар, устига устак мутлақо кутилмаган томонлардан ёғила бошлади. Шарқда агар «одам» касал бўлдими, демак нотўғри яшаган», деган нақл бор. Астрологлар баҳи ҳикматни бироз узлаштириб — киши ўз кувватини тўғри сарфлай билмagan, деб тушунишиади. Аслида — бу инсон учун ҳаффи ҳолат.

Инсан учун 42 ёш ҳар бир одам учун ҳаффи ҳисобланади ёки нима сабабдан бу чегарани босиб ўтиш ҳаммага насиб этмайди, деган савол кишини ўйлантириб қуяди. Астрологлар учун бу жумбоқ эмас. Улар 42 ёш ҳар бир одам учун синон ёши эканлиги, кимкин шу ёшгача ўзининг космик вазифасини бажармаса, ҳисобдан чиқарилиши қадимдан маълум.

Табиат — тежаккор. У кувватни беlegilanmagang ўринга худа-бехуда исроғ этилишига йўл қўймайди. Шу бойс 35 ёшдан ўзган ҳар бир одам ўз умрини тафтиш қилиб кўриши, тўғри яшалмани, ўзим амалга оширишм керак бўлган иш билан шуғулланяпмани, ўзим этишим керак бўлган мансизла интилааммани каби саволларни ўйлаб кўриши керак. Булар куруқ, дабдабали саволлар эмас. Чунки ҳётда кимгандир яхши, кимгандир ёмон қисмат битилмайди. Шуни ёдда тутиш қеракки, ҳар бир одам ҳаётга ўзига хос ноёб дастур, кувват, кобилият билан келади. Бизнинг астрология айнан шу хусусда, инсоннинг ҳаётда ўз ўринини, ўз умр дастурини топишида ёрдам бершига ҳаракат қиласи. Унинг теграсидаги нарса — ҳодисалар эса — эришиш мумкин бўл-

— Сиз эҳтимол Узбекистон осмони узра порлаётган юлдузлар ҳайъатини кузатадирсиз. Улар Узбекистоннинг тақдири хусусида нима дейди!

— Биз ҳали мамлакат тақдири синари катта миқёсдаги муаммолар билан, гарчи бу мумкин бўлса-да, шуғулланмаганимиз. Бу ачнайин меҳнат, муқаммал техника ва вақт талаб килади. Шу бойс бунга соф моддий имкониятлар бўлмади. Аммо шуни айтиш мумкинки, Узбекистоннинг байроғи дунёдаги энг «астрологик» байроқдир. Айтайлик, ундаги 12 юлдуз — 12 буржунинг рамзи (Астрологияда ҳам улар айнан 12 та). Ой — астрологнинг доимий йўлдоши. Байроқ фонидаги тўрт хил ранг эса тўрт унсурни ифодалайди: қизил — ўт, оқ — сув, яшил — ер, зангори — ҳавонинг рамзларидир. Шу тўрт унсур биргаликда бутун борлиқни ташкил этади. Бу эҳтимол Узбекистонда астрологиянинг истиқболидан далолатdir. Бундан ташқари Узбекистон сарҳади савр буржий белгисига тўғри келади. Савр белгисига хос бўлган яхши сифатлар: мустаҳкамлик, тинчликсеварлик, меҳнатсеварлик. Узбек ҳалқи бу ажойиб сифатларни ўз тархи давомида намоноиши келид. Агар савр белгисини давлга нисбатини кузатадиган бўлсан, мурабба (квадратура)да ёнма-ён (90 градус) бурчакларда жойлашган. Бундан жойлашиш саврга куч, қизинлик, жўшқинлик беради. Саврга хос бўлган босиқлик унинг эришилган нарсалардан қаноатланиб қолишига ва турганинг ҳафи пайдо бўлишига сабаб бўлиши мумкин. Аммо унинг мураббада давлага нисбатан жойлашиш бошхага ўтинга келади. Бундан қолдирмайди. Бошқача қилиб айтганда, Узбекистон давл эрасидага катта ва жўшқин кувват олиб туради. Бу эса унинг тараққиётини бирор жойда турғун бўлиб қолишига йўл қўймайди.

— Ниҳоят сўнгги савол: ўқувчилик мимизига нималарни тилаган бўлардингиз?

— «Худо ким» деган саволга жуда яхши жавоб бор: маёв ва мұхаббат. Мұхаббат дунёни яратади, маёв унда ҳаракатланишга ймекон яратади. Тилаган шукин, улар ҳамиши ҳар бир одамнинг ўйида бўлсан. Ҳар бир қалб Яратганинг нурига тўлиғ бўлсан.

— Мазмунли сұхбатингиз учун катта раҳмат.

Абдувоҳид ҲАЙИТ сұхбатлаши.

Суратчи: ҲАЛИМ САИДОВ

РАҲБАР БЎЛСАНГИЗ...

Ҳар бир дақиқангиз чекланган. Шундай экан, аниқ кун тартибига риоя қилингиз, кун тартибини тузишга асосий вазифангиздан ташқари саломатлигингизга алоҳидатибор беришингиз керак. Соғомлаштириш маърузаларини тинглант демоқчи эмасиз. Эрталабки жисмоний машни билан чўмилиши, тушили овқатдан кейин ўн дақиқа айланисини, кечки овқатчага «аутоген» машкени, ётишдан олдин тоза ҳавода айланиси урф қиласангиз бас.

Раҳбар кишиларда кўпроқ асаб, юрак-томир, овқат ҳазм қилиш йўлнинг яраланиш касалниклари учрайди. Бунинг асосий сабаблари асаб, руҳий таъсиirlар, ҳаракатсиз ҳаёт (машинангиз бор-да), ва

юқори ижодий қо—илият. Сиз кўпроқ зиёфатлардан қочишингиз, меъёрида овқатланишингиз керак.

Шунда доимо бардам, кайфиятнинг чоғ юрасиз.

«Аутоген» машки деб асаб тизимини бошқаришга айтилади. Бунда одам ўзига қулай мувозанат танлаб (кўпроқ ўтирган ҳолда) кўзларини юмади, бутун танасини бўш қўяди, ҳеч нима ҳақида ўйламайди. Вақти-вақти билан танасининг маълум қисмини қисиб бўшашибиди.

Саъдулла Йўлчиев

Жумхурят саломатлик марказининг ходими, ТошМИ толиби.

БАҚЛАЖОН

Ҳозир бозорларда энг арzon сотилаетган полиз маҳсулоти бўлиб, ундан турли ажойиб салатлар тайёрлаш мүмкин. Шулардан бирни бақлажон димламаси ҳисобланади. Уни тайёрлаш усули қўйидагича.

Уртача катталикдаги бақлажонни 0,7 см. қалинликда кесиб, ўн дақиқа тусли сувга солиб қўясиз. Сўнг човлида сувини силкитгандан кейин, қиздирилган ўсимлик ёғида иккى томонини қизартириб оласиз.

Алоҳидатибор бир идишга шивит билан саримсоқ пиёзни майдада тўғраб араплашибиди қўясиз. Қизарти-

рилган бақлажон бўлакларини банкага қават-қават қилиб, ҳар бир қават оралигига кўкат сочиб, жойлаб чиқасиз ва унинг устидан ярим чоғ қошиқ сирка сепасиз. Банка оғзига қайнатиб зарарсизлантирилган тунника қопқоқ қўйиб, ўн дақиқа манти қасқонда бугда димлайсиз, кейин банка оғзини бекитасиз. Бу усульда тайёрланган бақлажон оғизда думбадек эрбиб кетади.

Бир пирт бақлажон ёпиш учун иккى килограмм бақлажон, бир бир шивит, бир бир саримсоқни, ярим чоғ қошиқ сирка ишлатиди.

Суратчи: Шокир АҲРОРОВ

Эълонлар

28 ЕШДА

Тошкентликман. Ажралганиман. Уч нафар фарзандим бор. Еши 35 дан ошмаган, болаларимга оталин мөхрими бера оладиган инсон билан оила қурниш ниятидаман. Каерлик бўлшичининг аҳамияти ўйқ. Шахсий ўй-жойим бор. «Оила-116» мактубинизни кутади.

24 ЕШДА

25-30 ёшлар орасидаги, баланд бўйли, ичмайдиган, чекмайдиган, ўқимиши, оила курниш ниятида бўлган, ўйлан-

маган, тошкентлик ўигит билан мактуб орқали танишаман. Тақдир бўлса, отонам орзу-умидларини амалга ошириш учун шундай ишитиб билан ҳаддимни боғлардим. Тошкентлик, институттинг охирги босқич талабасиман. Мучалим — ўй. Колганини мактуб орқали билиб оласиз. Г. исмли қиз сурат ва мактубларнингизни кутади. «Оила-117»га ёзиш.

31 ЕШДА

Турмушга чиқмаган, тошкентлик пазанда, чевар қиз бир умрлик ҳаёт ўйдошини топиш умидиди. Ота-онаси

билан яшайди. «Оила-118»га хатларнингизни ўйлланг.

24 ЕШДА

Тошкентлик, илгари оила куриб, турмуш ўртоғига боғлиқ сабабларга кўра ажрашган. Тошкентлик, институттинг охирги босқич талабасиман. Мучалим — ўй. Колганини мактуб орқали билиб оласиз. Г. исмли қиз сурат ва мактубларнингизни кутади. «Оила-119» ўзининг баҳт юлдузига мунтазир.

СЮОНЧИСИ ТАЙЕР

11 август куни кеч соат 5 ларда Тошкент шаҳрининг «Бодомзор» мавзесида ичи-

да паспорт, автомобилни ҳайдаш гувоҳномаси ва ишхона пропуски бўлган кичкина кора сумкачамни ўйқотдим. Ҳужжатларни топган ва менега хабар қўзиган кишини суюнчи кутмоқда!

Манзилим: Тошкент шаҳри, Үсмон Носир кўчаси, 124-йи 10-хонадон. тел: 50-71-90. Иш жойим: Тошкент тўқимачилик комбинати, пардозлаш фабрикасининг пардозлаш цехи. Дадаҳўжаев Анвархўжа Үсмон ўғли.

* * *

7-сinf ўқувчиси бўлган ўғлимга математика ва инглиз тили муаллими ёлламоқчи-ман. Тошкентнинг Юнусобод даҳаси. тел. 33-07-69.

Дераза

ЯРОСЛАВЛ ОСМОНИДА

Жаноб Андрей ва Юля хоним Ручин(а)-лар парошотда сакраб, гувоҳлар иштирокида никоҳдан ўтишиди. Осмонда ишлар чакки эмас. Аммо Ярослав заминида ахвол анча қайгули: олдинги йилдагига нисбатан 1400 жуфт никоҳ кам қайд қилинган. Ажрашиб кўпайган.

БАҲОИНГИЗ РУБЛИНГИЗГА ЯРАША

«Семья» газетининг ёзишича, ҳозир Москвада шаҳри марказида ҳар қадамда ким эканлигинизни эслаб турасан. Бунинг янада ишботи — қаҳва-музқаймоқхоналар кундузларгиниа рублда савдо қилимоқда. Шунда ҳам номигагина. Кечаси эса бу ерларда фақат долларли хоним ва жанобларгина тонггача ширин сухбатлар куришлари мумкин.

ЯНГИ СУЛОЛА

Оренбург вилоятида 614 ўсмири жинотчи гурух бўлиб, улардан 135 тасига ёш қароқчиларнинг қариндошлари раҳнамолик килмоқда. Махалъя мелисалинг айтишича, сулоланинг кенжека вакиллари устоз оталарининг юзини ерга қаратишмаяти.

ХАВФЛИ ТАЛАНТ

Москов мелисаси ходмлари 4 ўсмирини қўлга олишди. Улар сотувчидан 15 минг рубл талаф қилишган. ёш рэзкетчилар учта ясама милтиқ, хушдан кеткизувчи газли баллон, кўл гранатаси билан куролланган экан.

Ийитчалар милтиқни ўзлари ясашган. Шуниси одамни ўйлантириб қўяди.

ЭГАСИЗ УЛИКЛАР

Перм мелисаси қаириув билан шаҳар қабристонига келганда, унинг бир четидаги қарғалар куршовида тўртта жасад айқашиб ётарида. Қабристон маъмурларининг айтишига қараганда, ўликларни вилоят жасадхонасида гилар келтириб ташлаган. Олдинлари бундай эгасиз мурдалар мажалий бюджет ҳисобига кўйилган. Энди эса пул ўйқ: тобутнинг ўзи 1600 рубл туради.

Пулнинг ўйқлиги тўғри. Лекин оқибатчи?

ЕРДАМЛАШИБ ЮБОРДИ

Оренбурглик ёш «жентелмен» оғир ахлакни кўтариб кетаётган 76 ёшли момони кўриб «раҳм» келиб кетди. Ийит момонинг уйига боргунча алқав ўшиди. Кейин... пичоқ ўқталиб кампирнинг бор-йўқ бойлиги — телевизори ва тилла тақинчоларни олиб кетди.

Кампирдан ҳодиса тафсилотни ўшигандаги қўни-қўшиналар елка қисиб қўя қолишиди...

«Танишув» эълони баҳоси 25 сўм, Шунингдек, «Тадрик», «Ўзаро савдо» эълонлари қўйишади тартибда белгиланган: 1 босма белгисинг (ҳарф, тинши белгиси) баҳоси бир сўм. Табриз сурати билан берилса, битта суратнинг баҳоси — 100 сўм. Эълон бир ой муддатда чиқарилади.

Ўзлон учун тўланадиган пунчи почта ёки телеграф орқали ўтказиш ўйли билан қўйиладиги эълонлар иккни барадар қўиммат.

Ўзлон учун тўланадиган пунчи почта ёки телеграф орқали ўтказиш ўйли билан қўйиладиги эълонлар иккни барадар қўиммат.

«Танишув» эълони баҳоси 25 сўм, Шунингдек, «Тадрик», «Ўзаро савдо» эълонлари қўйишади тартибда белгиланган: 1 босма белгисинг (ҳарф, тинши белгиси) баҳоси бир сўм. Табриз сурати билан берилса, битта суратнинг баҳоси — 100 сўм. Эълон бир ой муддатда чиқарилади.

(60)42 «Оила ва жамият»

ШАВҚИДДИН БАҲРИ

1971 йилда ЧЕЛАК туманининг (Самарқанд) ЧОПОРОШЛИ қишлоғига таваллуд топган. ТошДД Журналистика факультетининг II курс толиби, уйланмаган.

ОҚСОҚ ТАҚДИР

Эй, менинг оғзи оқсоқ тақдирим,
Эй, йўллари тиканак дунё;
Кўзларимда сенинг қўлларинг —
Мунча гўзал, о!
Бўсаларинг заҳардан ширин,
Эркалашинг қиласиди ўйин.
Кипригимда кезар оғзи
Суюқ қуюн.
Кунлар — қўёшларинг қонталаши,
Түнлар — хаёлларинг арзанда,
Хали тонглар кўрмаган дардининг
Илдизлари унмоқда
Манда.

СУРАЙЕ ЗОҲИР

ГЎЗАЛ МАҲБУБАГА ЎХШАБ КЕТАР—ОЙ

Япроқлар ёмғир териб ейдилар,
Терак дуобад айлар фалакни.
Замин икки роши-иккита қуда,
Эрга берис юборар камалакни.

Ойнинг соясини ишиб қўяди,
Анхорда сувпари ютоққанидан.
Кўнгилнинг кўйксаба ёқа ўйтилар,
Осиё кечака кафиллигин таққанидан.

Шамол — эркинликнинг эркин оқими,
Хоҳлаган эшикка сўроқсиз кирап.
Ёмғирни ичгиси келар ичолмас,
Дераза сувсирап...

У бебошлика номзодин қўйған,
Жами хўрсиниқлар йигиндисидир.
Бари машҳур томон чопаётган — дил,
Ба Буюкликнинг сигиндисидир.

Дараҳтлар қадами оғриб, оғримай,
Килган гуноҳларин согина бошлар.
Ёмғирга юзларин тутиб беради,
Тупроқдан ўзгани севмаган тошлилар.

Гўзал маҳбубага ўхшаб кетар — ой,
Хаётий мазмунни шу таҳлил ёниш.
Булутнинг қўлидан келмаган иши,
Иғлаб-йиглаб туриб ўзидан тониш...

БЎСАЛАРИНГ ЗАҲАРДАН ШИРИН

НОМОЗШОМГУЛ

Кўзларингда югуради тун,
Кўчогингда етим хаёллар.
Кипригингда ухлайди тутун.
Номозшомгул —
БЕВА АЁЛЛАР
То тонг қадар келиб бошингга —
Хазон — умисизлик излари.
Кунлар илҳақ бир қарашиннга
Номозшомгул —
КИШЛОҚ КИЗЛАРИ
Пойингда тупроқ ҳам тамашаниб,
Устингдан кулади зимиштон.
Юрагим ҳам қодли-ку тониб,
Номозшомгул —
ФАРИБ ТУРКИСТОН

* * *

Этагимни қоқдим дунёнгдан.
Яна ниманг қолди манда,
Айт?!.
Керакмиди олгин...
Ўйисизлик
Ва мана ол... Камбағалчилик.
Сўравергин...
Тортимна ахир.
Билардим-ку шундай бўлишини...
Мен яшаши ўрганмоқчиман,
Мен ўрганиб бўлдим ўлишини.

* * *

Савобларим гуноҳдай оғир,
Гуноҳларим енгил хаёлдай.
Кўзим тунлар ичади ҷоғир,
Эри ташлаб кетсан аёлдай.

Армонларим мунча қопасиз?
Тұғулдимми ахир ғам учун...

Кулганимдан нечун хафасиз,
Инглешимдан хурсандсиз нечун?!.

ЎКИНЧ

(Синглим ГУЛНОЗА ва НАРГИЗАга).

Сен пахта терардинг етти букилиб
М. Юсуф

Сен пахта тергандандан етти букилиб,
Эгатингни мен юрганман оралаб.
Онам ҳам пахтадан қайтган тўклиб.
Мен шеърлар ёзганман қоғоз қоралаб.

Сен пахта тергандандан етти букилиб,
Ювмаган эди-ку кўзимни ёшлар.
Энди англайпман синглим ўқинич,
Оҳ, нелар кўрмади, бу гарид бошлар?!

Сен пахта тергандандан етти букилиб,
Гўл тақдирим шўрлаганин билмадим.
Англамадим пешонангга тикилиб,
Ишон, бугун шеър ўқишига кўлмадим...

Дўстим ТЎЛКИНга

Мунчалар тиқилинч,
Мунчалар...
Баривир минайлик,
Тиқил азизим,
Ахир бекатларда қолиб кетмайлик!

* * *

Энди мен яшаши
Ургандим, дейсан.
Демак энди сенга
Жудаям қийин...
Билмаганинг яхшироқ эди.

1973 йилда Навоий вилояти, Навбатор туманинга қарашли Кизилой қишлоғида түғилгани. ТошДД журналистика факультети III-босқичида таҳсил олмоқда.

Гуллар тирикчилик учун яшамас,
Улар-да тириклик учун яшайди.
Дараҳт майсалардан қарзини узиб,
Яшилтоб қонидан ташлайди.

* * *

Куртакларни ўтиб чиқдим тонгача,
Ёлбордим, гулга айланмагин, ён.
Теракнинг гулларин жўйн кўчаларга,
Намойишга ҳайдаб чиқади исён...

* * *

Сув сойга оқсину, бой-бойга боқсин,
Хеч қайси оқимга оқмайман.
Дараҳтлар ибодатга маҳкум этилган,
Уларни яшилламайман, оқлайман.

Мингта телбанинг ақли бор менда,
Милён ақллининг телбаликлари.
Софинии рангиди етиб келади,
Гурбатдош даламнинг кундаликлари.

Девор юзларимга тарсаки тираб,
Тиланиб, тиланиб сўради кафан.
Дарвешлик тағтили тугаган, ахир,
Обод чегараси — Ватан...

* * *

Жавоб бер, Бокирам, кармисан,
Менга аталган кунларнинг ярмисин,

Менга аталган гулларнинг ярмисин,
Ким еди, ким еди, ким еди?..

Иўлимга қайтариқ боғлаган,
Дўстман, деб ёнимда «оҳ»лаган,
Тўшунни кунлари кўзимга балоий

Ким эди, ким эди, ким эди?..

Нега дилдош бўлдинг менга ёмонлик,
Раҳмат-ай, бор Ҳудо — Омонлик,
Дедилар: дунё бир томону, бу қизча

Ким деди, ким деди, ким деди?..

Менга аталган кунларнинг ярмисин,
Менга аталган гулларнинг ярмисин,
Ким еди, ким еди, ким еди?..

КҮЗИНГИЗНИ ОЧМАНГ...

Хозиргина кайфиятим яхши, ҳатто аъло эди. (Бундай ҳол менда жуда кам бўлади) Хозиргина миллий кутубхонамизда улуг Навоий бобомиз даври аёлларига ва табиатига оид китобни мутолаа этган, миннаткораларни айрона қизиқин билан томоша қилган эдим. Мутолаа ва томошо асносида илоҳий газаллар битган даҳо шоирмиз ҳаёти ҳақида ўйловдим. Ул даҳона не нае аёллар, не ранг табиат илҳомлантирган экан, деган саволларимга бир қадар жавоб топгандек эдим. Дейлик, Навоий даврида аёллар зиммасига ҳозиргидай бир эшакнинг юки ќўйилмас, қизларнинг жони қирқта санаалмас, ардоқланган, эъзозланган аҳли аёл ҳам ҳозиргидай «эрраклаб» кетмас эди. Шул сабаб аҳли аёл хушхукуп хушчирой, латиф эди. Ҳаё бисёр, номус зиёда эди. Марғуб ва маҳбуба эди. Ҳар иккала томонининг ҳам аҳлоқий маданияти юсак — кўк токида, андишаси устун эди. Аҳлоқ устун жойда шубҳасиз, табиат ҳам тоза бўлади:

Ҳозиргина шу ўй-хаёллар билан борар эканман, корин оч бўлсада, кайфият яхши, назар тўғ эди. Назаримни кузи бодаги дарахтларнинг бекиёс манзараси тортганди. Дарахтларнинг барглари тўклика-тўклика учар, уча туриб товланар, товдан-тovланда ўйнап эди. Тўклиб тушалган хазонбargларни эмас, оплинларни пайдар-пай босиб бормоқда эдим гўё. Солланиб силкинган мажнунлар поинда зилолланиб, нурланиб оқаётган анҳор завқимни ошироқда эди балки.

Ҳозиргина хазинрон бўлсада қандай ажойиб нав хуш кайфиятда эдим. Табиатнинг бир бўлгига айлангандим-ов ўзим ҳам. Туйкус кайфиятим бўзилди. Тъбим, табиатим хира торти, колди. Ширин ўйларимдан асар ҳам қолмади. Манзара рангизлаши. Кўм-кўк, зилолланиб оқаётган анҳорнинг нариғи чеккасида чарвидеек оқ саккизга заифа ҳаридай-ҳаридай оёқлари-ю, қувидай-қувидай қўлларини бор бўйича ёзворганича, деярли яланғоч олчаниб-иб ётарди. Сийнабандларига ечиб ташлаб ўзини қутилатган бу «хонимлар» бирар бесўнақай, хунук қўринарди-ки! Калладай-калладай қўрқандарга патиапатила сочлар бул лошларнинг заифа (!?) лигидан, қай қавмга мансублигидан далолат эди. Улар шу ётишида аҳлоқимиз, урф-одатларимизга тупурib ётгандек туюди менга. Ўзини гўё табиатнинг бир қисми ҳисоблаб табиатимиздан накадар узоқ эди. Табиатимизга, аёлларнинг юзини, икки қафтидан бўлак ҳамма жойи авратдир, деган шариатимизга ҳам мутлақо ёт эди улар, ёт ҳол эди бу. Етса ётавермайдими, тўғнизга ўхшаб ағанаб, ўтиб кетавермайсанми қарамади, кайфиятнинг бузмай, — дейишингиз мумкин. Эҳтимол, сиз индамай ўтиб кетгандирсиз, эҳтимол мен ҳам жим, кўзимни юмби ўтиб кетишим мумкин. Аммо қачонгача кўз юмишимиш мумкин? Шундайтарнинг

маданий таъсирни туфайли бош яланг юришга (лозимсизлик айтишим лозиммасдир) қарниб оммавий равишда ўрганган қиз-жувонларни эргата шундай яланоч тобла-а-ни-иб ётса майлими? Дейлик, муниса синглингиз, тағвили хотининг шундай ётса майлими? Уларнинг шу аснода ҳаё-андишалари-ю уяти ҳам қуриб кетишиндан кўркмайсаниз? Ўзини «согломаштириш»га уриниб, бемалол ётган бу қасаллик, ҳатто юқа бошлаганидан қачонгача кўз юмами?! Кейин ўртанимаймизми, бўзлаб изламаймизми? «Мен йиглаб ўқиган Лайлилар қайдай» — деб қолмаймизми?

Ҳозиргина кайфиятим яхши, ҳатто аъло эди. Эсизгина, хуш кайфиятимдан асар ҳам қолмади. Ҳаридай-ҳаридай оёқлар, қувидай-қувидай қўллар... Қачон шунчалик семирб улгуршидийкан бўлар? Ана бирини, бирини қорини қашиляти. Заифалар... Номаҳрамман, қаромоқчи эмас эдим. Аммо азбарори кайфиятим бузлганидан қайта-қайта қарайаман. Фазаб билан. Шу туришида, кўрнишида озми улар келтираётган мәйнавий зарар?! Бу бекорчиликдан «чиникиб» ётган лошларга қараб туриб, меҳнатдан бош

кўтартмайдиган аҳли аёлни эслаб баттар газабланаман. Бурнимни эмас, тилимни тишлайман. Чунки... Нега, қачонгача шундай бўлади? Кайфиятдан асар ҳам қол-

мади. Туссиз ва бефайз туюлди атроф. Бехуд тикиларканман, кантарлар учб кетаётган ер шарини қўлларида маҳкам тутган фазогирнинг ҳайкали, сал нарироқда, утиргичларда бир-бирига сўйкалишашётган, бир-бирини сўришаётган «севишганлар» диккатимни торти. Туссиз гарип томоша ниҳоясида бехос гоҳ морж зафаларни, гоҳ «севишганлар»ни бир-бирига имлаб, кўлини пеш қилиб кўрсаташётган болаларга кўзим тушди. Қулоқ солдим: «Ана, ана...», «Кўрдингми, кўрдингми!», «Вой-вой, аванини қара, аванини!», «Қалай, видеодан зўр эканми!», «Сен ютдинг!!»

Кўзимни юдим. Ҳайкал қўлидаги омонат ер шарини тушди, тўклиб кетаётгандай, кантарлар ҳам кулақ тушгандай, ҳатто фазогирнинг ўзи ҳам ыниқла туриб, кўкдан нажот сўраётгандай туюлди бир лаҳза. «Эҳтимол, сиз ютдингиз, аммо биз ютқиздик... ютқиздик!», алам бинаш пичирладим тошмини-темирни ҳайкалга қараб. «Болалар, ютқидик-ку ахир!» дедим алам билан сўлак ютишаётган «севишганлар»га нафасини ютиб қараштаган мургакларга тикилиб. Болалар чувиллаша бошлиди, «биз ютдик!! Морожний обберасан, морожний! Юр, Юр!..»

Кўзимни каттароқ очиб, чор атрофа, гирдо-гирдга боқдим: Боф. Тўғониб оқаётган анҳор. Маржалар қарроғи. Девон. «Пахтакор»

стадиони «Баҳор» концерт зали. Ҳазрат Навоий номли миллий кутубхона. Болалар жамғармаси биноси. Миршаблар хиёбони. Мана қардаман. Ҳўх-хўй, ютуғу ютқизиқлар мана қаерда бўяляти! Нафасимни ютдим. Гўёки ҳаммасидан иш қайнайди. Дарвоҷе, мен ҳам ишламиш керак-ку! Тушлик-чи, дейизими? Қўйсангизчи, жон қадалиб турган томоқдан нон ўтаришиб?! Умрингизда ютқизганимиз?! Балли, ўшал ҳолатда ҳушми, беҳушми, кўзимни юмбии, очибми, ишхона сари ҳазон босиб, алатим олти, қадамим етти юзландим... Таъб на қилсин. Лошимни етакладим ишхона сари. Ўлладим: энди кун бўйин қийин бўлади. Шубҳасизки, бул ҳаёсиз қавмнинг эргата худди шу ерда бошқа бир туркуми пайдо бўлади. Индинга, кейин ҳам шу ҳол.

Хуллас...

Энди қийин бўлар
Нега қўриб қолдим
Бу ерда
Иўқлигини бирорта одам!!

Шундай. Қўриб қолдим. Қўргач, кўз юмолмай сизга айтдим. Қўриб қўзини юмлаб кўзини юргани учун кўзини юмолмай қийнсалас керак. Дўстлар, ҳаммасини қўриб, кўзини юмбиг ўтэғтан дўстлар, майли, ўзингиз хоҳлабанек юнга колинг. Юмнинг-у кўз ўнгингиздан ўтказинг-чи: аҳли муслиманинг ўшал ҳолатда анҳор бўйида аға-ана-аб ёти-и-ши-ни. Қалай? Шундай бўлмайди, дейизими? Ишончнингиз комилли? Ичиниздан зил кетдингиз-ов. Йўғ-е-е. Сесканмагн. Қўзингизни очманг. Зил кетмасангиз, менинг зил кетишим зилзилага, сесканнинг хавотирили кўркувга айланади. Сиз эса қўзингизни очманг. Чиданд, Қачонгача кўз юмамиз, деманг менга ўхшаб...

Урол ЎЗБЕК

ИЗТИРОБ

Менинг дўстим, мактабда бирга ўқиб, бирга юрган дўстим ўқишидан ўйқилди. Не-не эзёргу орзуларимиз бор эди бизнинг. У Самарқанд Медицина олийгоҳи остоносидан шашти синдирилган гуноҳкордай боши ҳам ҳолда қишилогига — ўша «пулинг ўйқ бўйла ўқишига киролмайсан» дега пешонасига муҳр босилган қимтиҳон ўрнига ўлк марта тест бўйиб ўти. Бу тажрибанинг ўхши ёмон жиҳати ҳақида ҳали кўп ёзишлар. Лекин медицина каби инсон тақдирини белгиловчи соҳаларга тест ўйилмагани. Қишишини ўйлашга мажбур этиди.

Мана бу ўтино сифатида кўпчина олийгоҳларда кириши имтиҳони ўрнига ўлк марта тест бўйиб ўти. Бу тажрибанинг ўхши ёмон жиҳати ҳақида ҳали кўп ёзишлар. Лекин медицина каби инсон тақдирини белгиловчи соҳаларга тест ўйилмагани. Қишишини ўйлашга мажбур этиди.

Ҳа, бу фаредлар эски арава шигуридай ҳеч кимнинг қулиғига хуш ёқмас, аммо араванинг ғилдирагини ёғлаб қўйиши ҳамманинг бурчига ўхшайди, назаримда. Шундай эмасми, менинг шашти синдирилган дўстим? Алишер ШОИИМ Чирокчи тумани

Бош мұҳаррір:
Абдуҳошим ИРИСБОЙ

ТАҲРИР
ҲАЙЬАТИ:

Құлман ОЧИЛ
Жұманазар
БЕКНАЗАР
Дадаҳон
ЕҚУБОВ
Мұҳабbat
ИБОДОВА
Тұлқын ҲАЙИТ
Юсуф ЗИЕД
(Бош мұҳаррір
үрінбосари)
Ботир ЭРНАЗАР

ЖАМОАТЧИЛИК
КЕНГАШИ:

Бахтиер
ЭГАМБЕРДИЕВ
Құвондик
БЕРДИЕРОВ
Мейли
ИУЛДОШЕВ
Рўзимат
САФОЕВ
Абсалом
УСАНОВ
Урол
ЎЗБЕК
Асқар
АЛЛАБЕРДИЕВ
Таҳририят
келган хатларга
— ёзма жавоб
қайтармайды.
Шунингдек,
фуқаролар
билин
ташилоптлар
— ўтасида
воситачилик
ҳам қилмайди.

Газетамиздан
олинган
маълумотлар
«Оила ва
жамият»дан
деб кўрсатилиши
шарт.

Газетамиз
хомийлари —
Тошкентдаги
СЭВИЖ
тикорат жамияти,
Галлаорол
туманидаги
«Галлаорол»,
Муборак
туманидаги
Хитой давлат
хўхлагиги,
Сирдарё
«Оқ олтин»
дон маҳсулотлари
корхонаси

МАНЗИЛИМИЗ:
700029,
Тошкент — 29
Намойишлар
хизбони
1-бино.
Телефон:
39-43-95
Обуна
индекс 3654
Буюртма 42

Ўзбекистон
Республикаси
«ШАРК»
нашрет —
матбаачилик
концерни
Тошкент шаҳри

1 2 3 4 5 6
7 8 9 10 11 12

УЛАР НА БОЙЛИККА РУЖУ ҚҮЯДИЛАР, НА ПОДШОХЛИКНИ ОРЗУ ҚИЛАДИЛАР

Бисмиллахир Роҳманир Роҳим.

Сөз-соколи Тангрининг иши, эл хизматида оқарган 70 ёшли Муҳаммад Юсуф ота билан биринчи бор (валлоҳиаълам) 1982 йилларда учрашганди. У пайтлар дорулғунунда талаба эдик. Андижонлик ўргомизи Булокбошидан уйланадиган бўлиб, тўйга бориб қолдик. У пайтларда ҳамма кепин-куёв ҳам ошкора никоҳланмасди. Кўпчилик жойларда комсомолча тўй, комсомолча никоҳга ўтилишганди. Кўёвжўя бўлиб домла қаршисида ўтирибиз. Отавал ёшлар га панду-насиҳат килдилар, кейин Аллоҳининг бирлиги, пайғамбарларнинг ҳақлиги, еру осмонларни бунчалик ҳизмат билан ҳаракат қилиш боиси ҳакида ва ниҳоят, ёш оила никмаларга эътибор берса мусулмон, никмаларга эргашса адашганлар тоифасидан бўлишиларга хусусида ярим соатча амри маъруф қилдилар. Келин билан куёвдан эшитганларига амал қилишиларни сўраб тасдиqlатгагчина уларни никоҳлашга ўтидилар. Дин қафасда маҳкам ушлаб туринган бу пайтларда, саноқли кишиларни шундай қилишарди. Аксарият домлалар, кишлоқ совети, туман молия бўлуми,районий хуфийларининг гапидан қочиб атил-тапил никоҳ қилиб кўя қолишидди. Ажаб замонлар эди ўшанда. Бир тараф тўқчилик, фаронлик Бир тараф фожиа, иймонлизик.

Ўшанда бир кун келиб жумҳуриятимиз мустақил давлатга аланиши, унинг заҳматкаш журналистлари ҳамманинг тилига тушадиган «Оила ва жамият» nomli газет қишиларни, шу газет топшириғига биноан Муҳаммад Юсуф ота билан қайта учрашишимни ҳаёлимга ҳам келтирмаганди.

Ўшанда, орадан 8-9 йил ўтиб, ота тарбияланган фарзанд Мовароонхардек муборак юрт мусулмонларига бош бўлиши, кишиларга яхшилик қилиб, эвазига таъна дашномлар эшитиши, юртим, ҳалқим, диним поклансан деб елиб югуриб, тұхматлар, фитналарга дуч келиши ҳам ҳеч кимнинг ҳаёлидан ўтмаган. Ҳа, жумъобук дунё сири фақат Яратганинга айен.

Андижонгакелиб, Муҳаммад Юсуф ота ҳөвлисинг сўраймиз. «Келинлар, келинлар, күш, кўрдик!» дейди, андижончага меҳмондустлик билан ўтга ўтлардаги сотувчи. Максадимизни англагач, «Ҳа, имом хатиб ҳазратларими? Танимиз. Муфтый ҳазратларининг отаси-да» дега табассум билан йўл бошлади. Мўъжаз ўз қаршисида тўхтайди. Эшикка нуроний отахон чиқди. Биз билан қадрдорлардек кучоқ очиб кўришадилар. Мезбон ўзи айтиб ортга қайтади, биз ичкари кирамиз. Ҳовлига киришим билан кўнглигим келгап нарса, наҳот шу муфтый ҳазратнинг отасини ўйн бўлса, деган ҳайратомуз шубҳа бўлди. Иккни ўйндан бўён муфтый ҳазратларига озумчига тұхматлар қилинганим? Айтишадиган Қуръонларининг ярим пулига бу ўларни шоҳона қаср қилиб ўборса бўларди. Эҳ, одамлар, одамлар...

Ота билан сұхбатлашиб ўтирибиз. У кишининг мумомалари, ўзларини факирона тутишлари бизни ҳайратта солади. Мулзам қиласи, фарх туйғумизни қўзғайди.

— Хизматларингиздан хурсандмислар? Конадонларингиз тинч-омонми?

Ота бу сўзларни бир неча маротаба тақорлайдилар. Алҳамдуллилоҳ деймиз. У киши сұхбат давомида 1952 йилдан Бухородаги «Мир Араб», 1958 йилдан бошлаб Тошкентдаги «Бароқхон» мадрасаларида таҳсил олганларни, Булокбошидаги «Кирғизбой» масжидидаги 1959 йилдан бўён хизмат қиласидан ўзлайдилар.

Борингин ҳам, йўғингни ҳам кўролмайдиган бу аросат замонда бир масжидда 33 йил хизмат қилиш ҳар кимга ҳам насиб этавермайди. Менинг саволомиз гапимни тушундилар шекилли: «Оллоҳининг иродаси. Сиз яхши бўлсангиз ҳамма яхши. Ўзингиз ёмон бўлсангиз...» Яхшиларни қадрига етадиган ҳалқарига борига шукур. Муҳаммад Юсуф ота масжиддан ёки

эл хизмати тўй-маъракадан қайтар экан, бир зумда атрофини неваралари ўрайди. Бири бўйнидан кўчган, бири кўлларига сув кўйган, бири сочиқ туттган, бири дастурхон ёзиб нон келтирган.

— Шуларнинг борига шукур! Оллоҳине берган бундай неъматларига беадад шукур Сизу бизни мўминлардан қилиб яратганига шукур!

Оллоҳа қайта-қайта шукроналар айтётган катта рўзгорининг баҳосиз давлати, Муҳаммад Юсуф отанинг гапларини эшитпману, ҳаёлим дунё кезади...

Сұхбат давомида отадан ўғиллари, хусусан, Муҳаммад Содик ҳазратларининг ёшлик юиллари хусусида гапириб беришини сўраймиз. Отава аввалига нокамтарлик бўлади деган андешага бордилар ҷофи, гапни бошқа ёқа бурадилар. Ҳа деб қистайверганимиздан сўнг, «майли, факат матбуот учун эмас», дега сўз бошландидар.

Худо менга бу фарзандни 1952 йилда ато қиласи. Орадан иккى йил ўтиб укаси Муҳаммад Амин тургилди. Сўнг Тошхон исмли қиз кўрдик. Муҳаммад Содик оиласизда тўнгрий фарзанд бўлганигиздан дёллим билан унча тарбиясига алоҳиди киришган бўлдик. Бодамки солих, тақвадор. Оллоҳдан қўрқувчи инсон бўлиб етшишида воладасининг хизматлари катта. Ҳали-ҳали эсмада, Муҳаммад Содикжон ўйлаб қолса, аёлим таҳоратаси эмизмасдилар. Ўша замонларни ўзингиз билардингиз, ҳар ким ҳам фарзандини ошкора ўқитавермасди. Муҳаммад Содикжон саводини дастлаб ўзим ҷиқарига ҳам алоҳиди ўзтобор бердим. Муаллимлари билан тез-тез учрашиб, ободи ва дарсларни ўзлаштиришини назорат қилиб турдим. Оиласа тарбияни, ишоидар.

Ўшанда, орадан 8-9 йил ўтиб, ота тарбияланган фарзанд Мовароонхардек муборак юрт мусулмонларига бош бўлиши, кишиларга яхшилик қилиб, эвазига таъна дашномлар эшитиши, юртим, ҳалқим, диним поклансан деб елиб югуриб, тұхматлар, фитналарга дуч келиши ҳам ҳеч кимнинг ҳаёлидан ўтмаган. Ҳа, жумъобук дунё сири фақат Яратганинга айен.

Андижонгакелиб, Муҳаммад Юсуф ота ҳөвлисинг сўраймиз. «Келинлар, келинлар, күш, кўрдик!» дейди, андижончага меҳмондустлик билан ўтлашиб дотти. Муфтый ҳазратларининг отаси-да деган ҳайратомуз шубҳа бўлди. Иккни ўйндан бўён муфтый ҳазратларига озумчига тұхматлар қилинганим? Айтишадиган Қуръонларининг ярим пулига бу ўларни шоҳона қаср қилиб ўборса бўларди. Эҳ, одамлар, одамлар...

— Тақсирим болаликдаги бўш вақтларни қандай ўтказардилар?

— Муҳаммад Содикжон кўпам бўй вақти бўлмасди. Чунки мактабдан қайтган, оиласада юмушиларни кўл бўшиди дедигана мутлақа-га ўтиради. Кўча-кўйда беҳуда юришдан ёки ўткоzlарни билан ўт-бўй ёки кетиб қолишидан мутлақо-холи-килиб дуога кўл очидилар.

— Фазандларингиз ўтга мактабни битиришибдик, мусофиричиликда. Оталик мекри, фарзандлар согиничизиз безовта қиласидими?

— Нимасини айтасиз, юрагин баъзан ўтга кетади. Ўшандай пайтларни Тошкентга ўтлоламан. Бабзан ўзлари келиб зиёрат қилишади. Эз ойларни навбатларимиз ўз ерда бўлишиади. Фарзандларимиз ўзокда бўлса-да, эл хизматида эканлигидан ўзимга таскин берадим. Ҳалқарига дую қиласиди.

— Саволимиз ноўрин бўлса узр. Тақсиримнинг тўйлари қандай ўтган?

— Исломий тартибида... Мадрасада ўзиб юрган пайтларидаги устозларни

МУҲАММАД ЮСУФ ОТА НАБИРАЛАРИ БИЛАН

Суратчи: А. ТУРАЕВ.

нинг назарига тушгай экан, улардан баъзилари маслаҳат қилиб қолишди. Муҳаммад Содикжон кўёв қиласиди деб Волидас билан маслаҳатлашиб марҳум Муфтый Зўевуддиноти ибн Эшон Бобохон ҳазратларининг ноиблари бўлиб ишлаган, кўзга кўринган йирик Ислом улосиги. Ислом маҳмуд Соттоҳонд ўғилларига қуда тушадиган ўйлодик. Албатта Муҳаммад Содик-

сўрайдилар. Эл-улусга иймон, омонлик тайлайдилар. Солиҳ амалии фарзандлар бершилигини илтижо қиласидилар. Парвардиғор улар ҳақида Қуръони каримининг Фурқон сурасидаги 74-оятда бундай дейди: «Улар— Парвардиғор, ўзинг бизларга жуфти ҳалолларимиздан ва зурриётларимиздан шод-хуррамлиқ ҳади этгин ва бизларни тақвадорларга пешво кылгин».

«БУЛОҚБОШИ»ДА ШУНДАЙ ОИЛА БОР

**МУФТИЙ МУҲАММАД ЮСУФ МУҲАММАД СОДИҚНИНГ
ОТАСИ БИЛАН СУҲБАТ**

лоҳ, тўғри ўйлга қўйғанлигимиздан ака-ука ишқасидан ҳам ўтга мактабни атдо баъзаролар билан битирди. Муҳаммад Содик диний имлақ қизиқанлигига учун Бухорода мадрасасига бора-ман деб турбий олди. Яхши ният билан оғотиша бердик. Шу йили «Мир-Араб» мадрасасига қабул қилинди. Дарсларни яхши ўзлаштириб кетганигиздан мадрасасине тўлиқ курсини тутасмаёт қўйиниши Тошкентга. Олий Ислом маҳдадига кўчиришиди. Мад-ҳадини имтиёзи диплом билан битирди. Сўнг устозларининг тавсиясига биноан Ливий жамоҳириясида ўқишида юборишиди. Ўёддан ҳам-имтиёзли диплом олиб қайтди.

— Тақсирим болаликдаги бўш вақтларни қандай ўтказардилар?

— Муҳаммад Содикжон кўпам бўй вақти бўлмасди. Чунки мактабдан қайтган, оиласада юмушиларни кўл бўшиди дедигана мутлақа-га ўтиради. Кўча-кўйда беҳуда юришдан ёки ўткоzlарни билан ўт-бўй ёки кетиб қолишидан мутлақо-холи-килиб дуога кўл очидилар.

— Фазандларингиз ўтга мактабни битиришибдик, мусофиричиликда. Оталик мекри, фарзандлар согиничизиз безовта қиласидими?

— Нимасини айтасиз, юрагин баъзан ўтга кетади. Ўшандай пайтларни Тошкентга ўтлоламан. Бабзан ўзлари келиб зиёрат қилишади. Эз ойларни навбатларимиз ўз ерда бўлишиади. Фарзандларимиз ўзокда бўлса-да, эл хизматида эканлигидан ўзимга таскин берадим. Ҳалқарига дую қиласиди.

— Саволимиз ноўрин бўлса узр. Тақсиримнинг тўйлари қандай ўтган?

— Исломий тартибида... Мадрасада ўзиб юрган пайтларидаги устозларни

жоннинг розилиги билан. Келинини Фотимахон илми оиласада тарбия топганини сабаб, тақволи, олима.

Ота хонадонида ярим кун бўлдик. Ҳовлида аёлни киши кўринмайди. Кўнишниларимиз, дўстларимиз, қариндошларимиз хонадонида кўраверби, дийдамиз қотиб кетганидан аёлни киши дастурхон ёзиб, чойнакни тўқ этиб кўйиб кетмади. Эки эшик ортидан «Дадаси бу ёқа қаранг» дедами. Менимча, оиласи, аҳлу аёлни тақвада тартиши, қолварса, оиласада исломий тарбия шу бўлға керак.

Хонадондан қайтар эканмиз, Муҳаммад Юсуф ота ҳалқимиз, мустақил давлатимиз, Ислом уламолари, фарзандларни ҳақиқа узоқ илтижолар ки-либ дуога кўл очидилар.

— Эй, бор худоёд, бизга бу дунё ва охиратда ҳайрли амалларинги берген. Дўзах азобидан сакла! Эй бор Худоёд, ўшларимизга ҳайрли илм оласа, барни таборига дуюлари түфайли, Фотима онамиз, имом Ҳасан, имом Ҳусайн жаннат аҳлидан бўлдилар.

Ҳақ субҳонаҳу ва таоло ўзи хисобни олиб яратган бу замон ўзархи атрофида айланга-айлан, пайғамбарлар замони тугаб, фисқу-фасод ва фитналар даври башланди. Ана шундай даврда ҳам Парвардиғор миллионлаб кишилар ичидан ўзига итоат этувчи, аброр бандалари дуёсини ижобат қилиб турди. Қадимий Ироқнинг Кӯфа замонидаги Ҳазрат Али (разияллоҳу анху)нинг ҳайрли дуюлари сабаб, Ҳудои таборига ватаоло бандалари юзидан атади. Ҳазрат Маряннинг ҳайрли амали ва дуюларни сабаб, Аллоҳ унга Исони атади. Пайғамбаримиз Муҳаммад алаийхиссаломонинг ожизона кўл очиб айлаган дуюлари түфайли, Фотима онамиз, имом Ҳасан, имом Ҳусайн жаннат аҳлидан бўлдилар.

Биз сизга ҳикоя қилган Булоқбошидаги Муҳаммад Юсуф ота оиласи, яратганга ҳайрли дуюлар қиливчи, қўнишнилар ҳақиқини адо этувчи, кишиларни ҳайрли ишларга ундовчи, биз билан ҳамнафас яшётган ўнлаб оддий оиласадан бироридир...

Шодиёр МУТАҲҲАРХОН ўғли.